

The Holy See

KATEHEZA PAPE BENEDIKTA XVI.

NA OPĆOJ AUDIJENCIJI

Srijeda, 5. prosinca 2007.

Kromacije, mudar učitelj i revan pastir

Draga braćo i sestre!

Biskup što ga danas predstavljamo, sveti Kromacije, slubu je obnašao u drevnoj akvilejskoj Crkvi, snanim središtem kršćanskoga ivota smještenom u Desetoj pokrajini Rimskoga Carstva, koja se nazivala Venetia et Histria. Godine 388., kad je Kromacije došao na biskupsku stolicu toga grada, mjesna kršćanska zajednica već je bila proivjela slavnu povijest vjernosti Evanđelju. Između polovice trećeg i prvih godina četvrtog stoljeća progoni pod Decijem, Valerijanom i Dioklecijanom odnijeli su veliki broj mučenika. Usto, Crkva u Akvileji morala se, poput tolikih drugih Crkava toga doba, suočiti s prijetnjom arijevsckoga krivovjerja. Sam Atanazije - stjegonoša nicejskoga pravovjerja, kojega su arijevcu otjerali u progonstvo - na neko se vrijeme sklonio u Akvileju. Pod vodstvom svojih biskupa, kršćanska se zajednica oduprla napadima krivovjerja i učvrstila svoje prianjanje uz katoličku vjeru.

U rujnu 381. u Akvileji je odrana sinoda na koju je došlo 35 biskupa s obala Afrike, iz Rodanske nizine i iz cijele Desete pokrajine. Svrha je sinode bilo slabljenje posljednjih ostataka arijevtva na Zapadu. Na tom je saboru sudjelovao i prezbiter Kromacije kao savjetnik akvilejskoga biskupa Valerijana (370/1.-387/8.). Godine oko sinode iz 381. predstavljaju "zlatno doba" akvilejske zajednice. Sveti Jeronim, koji je podrijetlom bio iz Dalmacije, te Rufin iz Concodrije s nostalgijom se sjećaju svoga boravka u Akvileji (370.-373.), u tom svojevrsnom teološkom cenakulu za koji Jeronima kae da je tamquam chorus beatorum, "poput zbora blaenika" (Kronika: PL XXVII, 697-698). U tom cenakulu - koji u ponečemu podsjeća na iskustvo zajedničkog ivota što su ga započeli Euzebije Verčelski ili Augusti - odgajaju se najpoznatije osobnosti Crkve sjevernoga Jadrana.

No, već je u svojoj obitelji Kromacije naučio poznavati i ljubiti Krista. Govori nam o tome s osobitim divljenjem sam Jeronim koji Kromacijevu majku uspoređuje s proročicom Anom, njegove dvije sestre s mudrim djevicama iz evanđeoske prisposode, a Kromacija i njegova brata Euzebija s mladim Samuelom (usp. Ep. VII: PL XXII,341). O Kromaciju i o Euzebiju Jeronim piše i ovo: "Blaeni Kromacije i sveti Euzebije bili su braća po krvnoj vezi, a ne manje i po zajedničkim idealima" (Ep. VIII: PL XXII,342).

Kromacije se rodio u Akvileji oko 345. Zaređen je za đakona a potom i za prezbitera; na koncu je izabran i za pastira te Crkve (388. godine). Primivši biskupsko posvećenje od biskupa Ambrozija, odvano se i odlučno posvetio tome izuzetno velikom zadatku zbog veličine teritorija koji mu je povjeren na pastoralnu brigu: crkvena jurisdikcija Akvileje širila se današnjim područjima Švicarske, Bavarske, Austrije i Slovenije, doseući sve do Mađarske. Koliko je Kromacije bio poznat i cijenjen u Crkvi svoga doba, moe posvjedočiti događaj iz ivota svetoga Ivana Zlatoustoga. Kad je taj carigradski biskup bio prognan iz svoga grada, napisao je tri pisma onima koje je drao najvanijim biskupima Zapada, da bi ih zamolio za pomoć kod careva: jedno je pismo napisao rimskom biskupu, drugo milanskome biskupu, a treće upravo Kromaciju, akvilejskome biskupu (Ep. CLV: PG LII,702). I za njega su to bila teška vremena zbog nesigurne političke situacije. Kromacije je najvjerojatnije umro u progonstvu, u Gradu, dok je nastojao pobjeći pljačkaškim napadima barbara, iste 407. godine kad je umro i Zlatousti.

S obzirom na presti i vanost, Akvileja je bila četvrti grad Apeninskoga poluotoka, a deveti grad Rimskoga Carstva: i stoga je privlačila Gote i Hune. Osim što su izazivale veliku alost i uništenje, invazije ovih naroda veliku su štetu nanijele djelima crkvenih otaca pohranjenima u biskupskoj knjinici bogatoj kodeksima. Izgubljeni su i Kromacijevi spisi koji su ponekad bili raspršeni i pripisivani drugim autorima: Ivanu Zlatoustom (tome je pridonio i sličan početak imena: Chromatius i Chrysostomus); ili pak Ambroziju, Augustinu ili Jeronimu kojemu je Kromacije poprilično pomogao u reviziji teksta biblijskoga prijevoda. Otkriće velikog dijela Kromacijeva djela valja zahvaliti sretnim okolnostima koje su omogućili da se posljednjih godina rekonstruira konzistentan corpus spisa: riječ je o više od četrdeset propovijedi, od kojih je desetak fragmentarnih, i preko šezdeset traktata tumačenja Matejeva evanđelja.

Kromacije je bio mudar učitelj i revan pastir. Njegovo prvo i glavno nastojanje bilo oko slušanja Riječi, kako bi mogao postati njezinim navjestiteljem: u svome naučavanja on uvijek polazi od Boje Riječi i k njoj se vraća. Neke su mu teme bile osobito drage: ponajprije trojstveno otajstvo, koje on promatra u njegovoj objavi kroz čitavu povijest spasenja. Potom je tu tema Duha Svetoga: Kromacije neprestano podsjeća vjernike na prisutnost i djelovanje treće osobe Presvetoga Trojstva u ivotu Crkve. No, osobitom ustrajnošću ovaj sveti biskup vraća se otajstvu Krista. Utjelovljena Riječ pravi je Bog i pravi čovjek: uzeo je ljudskost u cijelosti kako bi joj poklonio svoje boanstvo. Ove istine, koje je naglašavao i u sukobu protiv arijevac, dovest će pedesetak godina kasnije do definicije kalcedonske dogme. Snaan naglasak na ljudskoj naravi Kristovoj Kromacija dovodi do toga da govori o Djevici Mariji. Njegov je mariološki nauk jasan i precizan. Njemu

dugujemo neke dojmljive opise Blaene Djevice: Marija je "evanđeoska djevica sposobna prihvatiti Boga"; ona je "bezgrešna i neokaljana ovčica", koja je rodila "jaganjca ovijena u grimiz" (usp. Sermo XXIII, 3: Scrittori dell'area santambrosiana 3/1, str. 134). Akvilejski biskup često stavlja Djevicu u suodnos s Crkvom: obje su, doista, "djevice" i "majke." Kromacijeva ekleziologija osobito je razvijena u tumačenju Matejeva evanđelja. Evo nekoliko čestih ideja: Crkva je jedinstvena, rođena je iz krvi Kristove; ona je dragocjena halja protkana Duhom Svetim; Crkva je ondje gdje se naviješta da je Krist rođen od Djevice, gdje cvate bratstvo i sloga. Slika uz koju je Kromacije osobito vezan slika je barke na olujnome moru: "Nema sumnje", izjavljuje sveti biskup, "da ova barka predstavlja Crkvu" (usp. Tract. XLII,5: Scrittori dell'area santambrosiana 3,2, str. 260).

Kao revan pastir, Kromacije zna svome narodu govoriti svjeim, šarolikim i dojmljivim jezikom. Premda mu nije bio nepoznat savršeni latinski cursus, radije se sluji popularnim jezikom, bogatim lako shvatljivim slikama. Tako, na primjer, polazeći od mora, uspoređuje s jedne strane, prirodan ulov ribe, koja izvučena na obalu ugiba; i s druge strane, evanđeosko propovijedanje zahvaljujući kojemu su ljudi spašeni iz opasnih voda smrti i uvedeni u istinski ivot (usp. Tract. XVI,3: Scrittori dell'area santambrosiana 3,2, str. 106). I dalje pod vidom dobrog pastira, u nesigurnom vremenu kakvo je bilo njegovo, pogođeno barbarskim pljačkama, znao je postaviti se uz svoje vjernike kako bi ih tješio i otvorio njihovu dušu pouzdanju u Boga, koji nikad ne napušta svoju djecu.

Donosimo konačno, na kraju ovih razmišljanja, Kromacijev nagovor koji je i danas savršeno aktualan: "Molim Gospodina svim srcem i svom vjerom - preporučuje biskup Akvileje u jednoj svojoj propovijedi - molimo ga da nas oslobodi od svakog upada neprijatelja, od svakoga straha od protivnika. Neka ne gleda naše zasluge, nego svoje milosrđe, on koji se i u prošlost dostojao osloboditi sinove Izraelove ne po njihovim zaslugama, nego po svome milosrđu.

Neka nas zaštiti uobičajenom milosrdnom ljubavlju, te u nama izvede ono što je sveti Mojsije rekao sinovima Izraelovim: Gospodin će se boriti za vas, a vi ćete ostati u tišini. On je taj koji se bori, on je taj koji donosi pobjedu... A kako bi se udostojao da to učini, moramo moliti što je više moguće. On sam doista kae po ustima proroka: Zazovi me u dan nevolje; ja ću te osloboditi, a ti ćeš mi dati slavu" (Sermo XVI,4: Scrittori dell'area santambrosiana 3/1, str. 100-102).